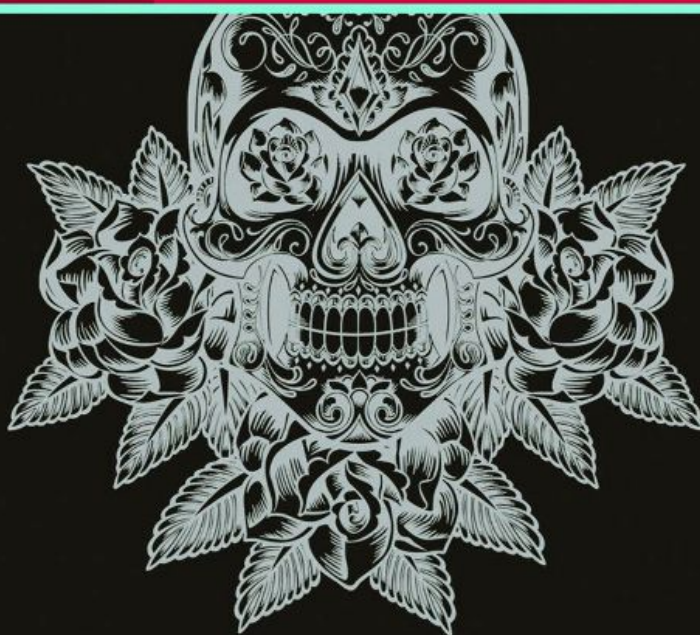
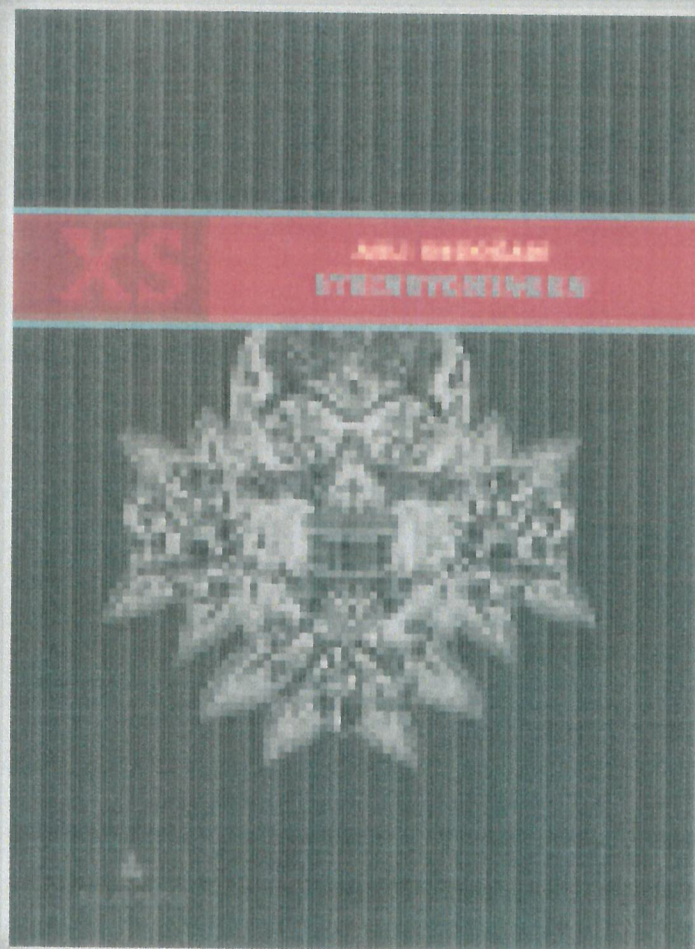
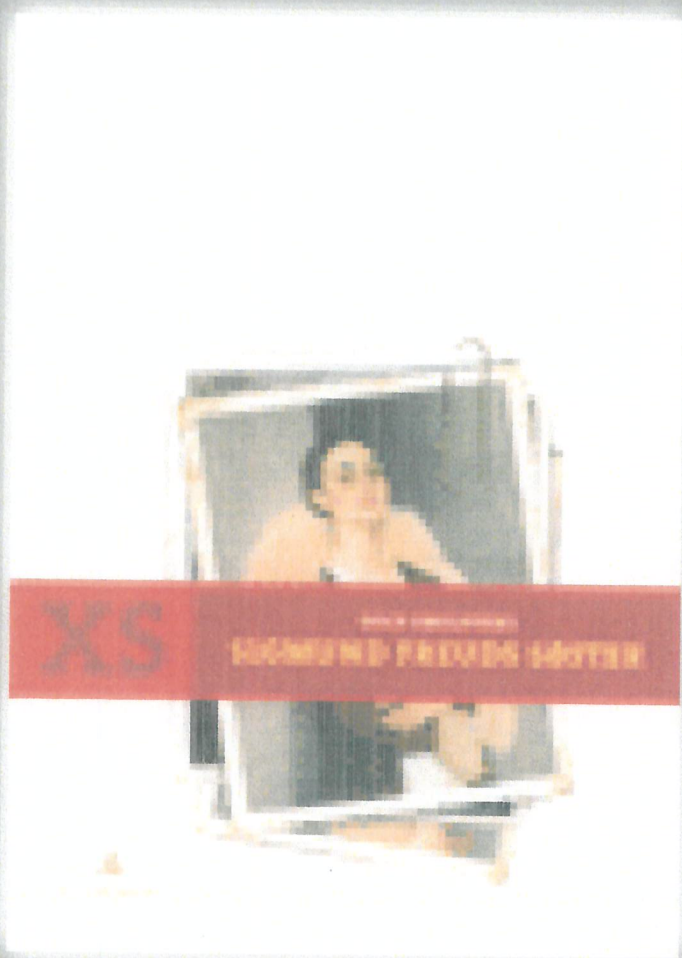

XS

**ASLI ERDOĞAN
STEINBYGNINGEN**

GYLDENDAL

Goce
Smilevski
Sigmund
Freuds
søster

Asli Erdogan
Stein-
bygningen

XS Gyldendals serie for oversatt litteratur

Dystert og varmt menneskelig

Fire nye tekster fra **Asli Erdogan** går stadig lenger inn i den politiske mishandlings og torturens svarte virkelighet – avbilder dem som må tåle.

- *Leif Ekle* leif.ekle@nrk.no 11.02.2013 12:04.

Asli Erdogan er ingen kompromissenes forfatter. Der hun begynner, fullfører hun. Det fører til tekst som lyser av så vel engasjement som harme, av vilje til innlevelse. Ofte slik at de språklige bildene avløser hverandre; stadig innover, nesten til abstraksjonen er nådd – før menneskenes brutale virkelighet med ett står der igjen – med natten som dystert bindemiddel.

«**Steinbygningen**», den nye, kortfattede tekstsamlingen fra **Asli Erdogan**, er publisert i **Gyldendals XS-serie** og inneholder fire fortellinger; tre korte og den lengre tittelfortellingen. I varierende grad har de alle en påtrengende aura av menneskelig brutalitet – tortur, mishandling. Den løper under teksten i det usagte og preger handlingen direkte som minne og konsekvens for de menneskene som har måttet utholde, leve med.

Til rett tid

Den første fortellingen er bare ti-tolv sider lang, men kanskje mest foruroligende av dem alle. Jeg-personens eksistens i et hus for innvandrere i en nordisk byer – så forutsigelig at til og med døden – ikke bare trikken – kommer når den skal, til rett tid. Slik du kan stole på at mørketiden kommer med senhøsten. Rommet hans tar uvegerlig preg av den cella han aldri kan bli kvitt. En ubuden gjest forteller enda en gang om **steinbygningen** og om torturisten som hver kveld tar på seg nystroken dress for å gå til arbeid.

Variasjon i stemning

Jeg sa at historiene har et betydelig innbyrdes slektskap. Samtidig er spennet til stedet. Lysest i tone, halvt absurd og nesten vakker, er beretningen fra et tuberkulose-sykehus i Tyskland, der en sammensatt forsamling kvinner, blant dem to tidligere politiske fanger, begir seg ut i skogen for en helt spesiell opplevelse.

Insisterende Erdogan

Asli Erdogans insisterende teknikk, særlig slik den kommer til uttrykk i den lange tittelfortellingen, er som allerede antydning krevende lesning. En sjelden gang hender det også at bildene som følger etter og på hverandre blir for mange, at teksten truer med å gå vill i seg selv. Kjemeberetningen om A. – bildet på det knekte menneske er uansett imponerende uttrykksfull i sin gjentakende boring. Og; i siste instans, lar den oss forstå at alt, tross alt, dreier seg om liv – på tyrkisk hayat.

Gunvald Andreas Ims' oversettelse formidler godt intensiteten i disse tekstene. Jeg kommer allikevel ikke forbi at et svært bredsporet – eller radikalt – bokmål forstyrrer lesingen i perioder da det ligger så nær nynorsk at jeg ubevisst vil fullføre setningene i den formen. Med på lasset følger en følelse av muntlighet som ikke helt kler disse dystre tekstene.

My translation:

«Asli Erdogan is not a writer of compromises. What she starts up, she finishes. This leads to an illuminated text, where the light comes from both her commitment and her anger, from

her willingness to empathize. Often the images supersede one another, in an inward moving pattern, almost until an abstraction is reached - when the human brutal reality suddenly appears, again - kept together by the night as a gloomy paste.»

Leif Ekle, NRK, Norwegian Public Radio, February 2013, on *Steinbygningen*, Gyldendal 2013, (*Tas Bina*)

THE START IS PARTS OF YOUR STORY, AS YOU CAN SEE.

Mangetydig skrivekunst

Asli Erdogans roman *Steinbygningen*. AV:sigmundjensen

Publisert: 04 mars 2013 09:54 Oppdatert: 04 mars 2013 12:36

Da *Steinbygningen* utkom i 2009, ble Asli Erdogan (f. 1967) belønnet med Tyrkias høyest hengende litterære pris. I fjor arresterte imidlertid tyrkisk politi førti av medarbeiderne i den opposisjonelle avisen *Özgür Gündem*, der Erdogan bl.a. har bidratt med artikler om kurdernes situasjon. Nå lever hun som fribyforfatter i Zürich og risikerer 15 års fengsel om hun vender hjem.

De tyrkiske myndighetenes press mot ytringsfriheten virker tiltakende. Erdogan har i intervjuer omtalt tilstanden som hysterisk nasjonalisme og pekt på at regjeringen synes å drømme om fordums ottomansk storhet. Vi minnes tiltalen som ble tatt ut mot Orhan Pamuk i 2005 for fornærmelser mot det tyrkiske folk, etter at han i et intervju nevnte undertrykkelsen av kurderne og folkemordet på armenerne i 1915. I 2012 satt om lag hundre journalister, forfattere og intellektuelle fengslet i Tyrkia for sine meninger.

Steinbygningen spiller denne virkeligheten. Det er en bok om fengsling, tortur, mørke og lidelse. Som i andre bøker utforsker Erdogan isolasjonen, melankolien, ensomheten og sosial utstøting, men alvoret virker mer fremtredende her. Boken består av fire fortellinger, som i mangel av bedre betegnelser kan leses som en roman og tematisk er bundet sammen av en sorg som hadde oppstått på vegne av oss alle snarere over det han sjøl opplevde (s. 128).

Her er asylmottaket eller innvandrerboligen i en eller annen kald og forblåst nordisk kystby, lungeavdelingen på et sanatorium i Schwarzwald, et ordinært fengsel og altså *Steinbygningen*, torturkammeret uten noen bestemt geografisk plassering. Det kan være hvor som helst. Men *Steinbygningen* er også et bilde på det labyrintiske livet og de mange rom et menneske kan forville seg inn i, og den er et bilde på språkets grenser og et forsøk på å nærme seg disse grensene, hva språk og ord egentlig kan uttrykke.

Erdogan dweller ved lidelsen, den fysiske torturen, arrene, verken og hevelsene, sorgen og smerten, men hun gjør det ømt og omsorgsfullt, og ikke minst i et sjeldent vakkert, lyrisk og musikalsk språk, som kontrasterer den lidelsen hun beskriver og dermed også merkelig nok forsterker den. Men om Erdogan synes å ville trenge så dypt inn som mulig i det rent menneskelige aspektet ved enhver tilstand og situasjon, kan boken også godt leses som et anklageskrift mot et Nato-land som de siste årene har fengslet sine opposisjonelle samtidig som det har banket på EU's dør. Erdogan derimot kaller på det menneskelige, på anstendighet og verdighet, omsorg og besinnelse. Nok en gang har det blitt et stykke bemerkelsesverdig skrivekunst av det.

"ERDOGAN DWELLS ON THE SUFFERING, THE PHYSICAL TORTURE, THE WOUNDS, THE ACHING AND THE SWELLINGS, THE SORROW AND THE PAIN, BUT SHE DOES THIS IN A CARING AND DEVOTED WAY AND , NOT TO BE FORGOTTEN, IN AN UNIQUELY LYRICAL AND MUSICAL LANGUAGE THAT CONTRASTS THE SUFFERING SHE DESCRIBES, WITH THE EFFECT, STRANGELY ENOUGH, OF STRENGTHENING THE SUFFERING.(...) THIS BOOK CAN BE READ AS A STATEMENT AGAINST A NATO-MEMBER-COUNTRY THAT THE LAST FEW YEARS HAS JAILED ITS OPOSITION MEMBERS AND AT THE SAME TIME HAS KNOCKED ON EU'S DOOR. ERDOGAN ON THE OTHER SIDE CALLS OUT FOR THE HUMAN ASPECT, FOR DECENCY, DIGNITY, CARE AND RESTRAINT. ONCE AGAIN THIS RESULTS IN A PIECE OF REMARKABLE WRITING."

SIGMUND JENSEN, *STAVANGER AFTENBLAD*, March 4th, 2013

Forfatter: STIAN BROMARK

Det er mange ting vi kan forstå, men livet er ikke en av dem, skal vi tro den tyrkiske forfatteren Asli Erdogan, som er aktuell på norsk med boka «Steinbygningen».

Etter Orhan Pamuks internasjonale gjennombrudd på 1990-tallet, og spesielt etter nobelprisen i 2006, gikk amerikanske og europeiske forlag på intens jakt etter flere stemmer fra Tyrkia. En oppdagelse var Asli Erdogan, født 1967 i Istanbul. Hun er utdannet fysiker og framstår motvillig som forfatter. Oppmerksomhetshungrig er hun ikke. Likevel er det nettopp oppmerksomhet hun stadig får. «Steinbygningen» (2009), som nå foreligger på norsk, ga henne Tyrkias svar på den norske Brageprisen. Sait Faikprisen. Ifølge juryen var boka et «et språkløst vitnemål for vår tid». I 2005 utropte det franske litteraturtidsskriftet henne til en av de 50 viktigste forfatterne i framtida.

Asli Erdogan er ikke bare kjent for sin skjønnlitteratur. Fra 1998 til 2000 var hun spaltist i avisen Radikal og gjorde seg bemerket med krasse kommentarer om kontroversielle emner i tyrkisk samfunnsliv, som tortur, vold mot kvinner, kurdiske rettigheter og fengsling av skribenter. Tekstene ble siden samlet og utgitt under tittelen Bir Yolculuk Ne Zaman Biter («Når reisen slutter»). Noen år senere begynte hun å skrive for den kurdiske opposisjonsavisa Özgür Gündem. Høsten 2011 begynte gikk tyrkiske myndigheter til massearrestasjon av journalister, forfattere, forleggere, menneskerettsaktivister og andre intellektuelle, deriblant Erdogans kollega, den profilerte forleggeren og forfatteren Ragıp Zarakolu. Han er blitt anklaget for forbrytelser mot staten mer enn 70 ganger i løpet av sitt liv, ifølge et ferskt intervju med Al-Jazeera. Sist gang var i fjor og han tilbrakte seks måneder bak lås og slå. Rettssaken er ventet i april og han risikerer ytterligere femten år i fengsel hvis han blir funnet skyldig i å støtte kurdisk terrorisme. Tyrkia er for tida det landet i verden som oftest fengsler journalister. Når det gjelder pressefriheten generelt, ligger landet på 154 plass, av 179 mulige, bak Irak, Afghanistan og Russland, ifølge Reporters Without Borders oversikt. De, i likhet med Al-Jazeera, kaller Tyrkia «verdens største fengsel for journalister».

Dette er bakgrunnen for hvorfor Asli Erdogan valgte å dra i eksil til Sveits og siden Østerrike. Hun fryktet for sitt liv. Siden Özgür Gündem ble etablert for 21 år siden, er 73 medarbeidere blitt drept. Hun har også tidligere valgt å leve i eksil etter turbulente perioder. Første gang var på begynnelsen av 1990-tallet, da hun en periode bodde samme med afrikanske immigranter. Hun opplevde hvordan de uten grunn ble arrestert, fengslet og torturert, og sjokket skal ha fått henne til å begynne å skrive litterært. En annen gang var etter at hennes ekskjæreste i 2003 utga en bok om deres forhold, som førte til en skittentøyvask i tyrkisk presse. Hun ble sjikanert og trakassert på gatene. Erdogan gikk ned mange kilo, kastet opp hver dag, vasket seg febrilsk hele tida, fortalte hun til Dagsavisen da hun besøkte Lillehammer litteraturfestival høsten 2011. Men hver gang har hun kommet tilbake til Istanbul, byen som utgjør rammen for de fleste fortellingene hennes. Byen er «avhengighetsskapende», har hun formulert.

Disse formative opplevelsene gjenkjennes i romanene, novellene og kortprosatetekstene. Menneskelige tragedier står i sentrum, ofte mennesker som står med en fot i den normale verden, og en i skyggene, mennesker som alltid kommer «inn i sangen på feil sted og i feil tonehøyde» - uteliggere, prostituerte, politiske avvikere. Det handler mye om grunnløs vold, nedslag og knuste drømmer. Hun skildrer ikke ovenfra ned, men leier sine hovedpersoner i hånda, mens de lider. Vi får ikke være vitne til torturen, men aner riss og hører skrikene. Hun antyder mer enn hun skildrer direkte. Hun har erkjent at språket er utilstrekkelig for å skildre den virkeligheten de fleste av oss ikke aner noe om og som kanskje bare kan nås gjennom metaforer - «som om» er en hyppig brukt frase - eller musikk, som Erdogan ofte insisterer på.

«Steinbygningen» består av fire fortellinger, som hver snakker med hverandre og tar utgangspunkt i

et avgrenset rom: Den første, «Morgengjesten», utspiller seg i et «innvandrethjem» i en by i Nord-Europa, der jeg-personer bakser med mørketida og sin indre fengselscelle. «Trefuglene» er en sår og vakker fortelling om en gjeng kvinner som befinner seg på et tysk lungesankatorium. Trefuglene er metaforene for disse kvinnene. De er fugler som ikke bruker vingene til å fly, men til å lage mekaniske bråkelyder med - «en hjelpeløs og merkelig død fugl». Men én kveld utfordrer de tungpusta kvinnene skjebnen, beveger seg ut i skogen og opp fjellene, til de stiger nedover igjen, den kalde fjellsiden, til de kommer til bare steiner, klipper og en elv. Der tar de av seg alle klærne og stiller seg opp i utfordrende, nærmest pornografiske posituren, i påvente av at klokka skal bli 15.30. Da dukker det opp en kano med fire menn, roerlaget fra universitetet. Mennene hoier og kommer med freidige tilrop. Kvinnene rører seg ikke. Står som saltstøtter. Når kanoen har forsvunnet, renner det to varme dråper ned på hovedpersonen kinn, Filiz. «Fangen» og «Steinbygningen» finner sted i konkrete og abstrakte fengsler og torturkamre. Handling og framdrift er så godt som ikke-eksisterende, og det males ut dystre, klaustrofobiske og grandiose bilder og stemninger, om tap, fornedrelse, smerte, ondskap, overgrep, makt og avmakt - og alt annet som er kjipt. Erdogan går inn der det er ubehagelig, stedene imellom, i paradoksene. Livet er «tungt å bære», heter det», men «enda tyngre er det å ikke ha noen ting annet å bære».

Gyldendals XS-serie, som «Steinbygningen» utkommer i, er en serie for annerledes, nyskapende og perspektivutvidende prosa. Erdogan passer utmerket inn. Hvis man vil ha plot-drevne romaner med tydelige konfliktlinjer - og karakterer, bør man lete andre steder. Hvis man derimot er åpen for at skjønnlitteratur kan være som billedkunst eller klassisk musikk, som ofte preges av språkløse stemninger uten et overtydelig budskap, men som kanskje likevel sier noe om Tyrkia utenfor turistløypene, har «Steinbygningen» mye å tilby. Men forvent ikke å bli i sprudlende humør.

ASLI ERDOGAN (1967)

■ Hun tok sin master i fysikk ved Bosphorus-universitetet i 1993, etter å ha arbeidet i to år ved CERN, Det europeiske senteret for kjernekraftsforskning. Hun er en av de første tyrkerne i historien som har skrevet en masteroppgave ved CERN.

■ Hun avbrøt sin vitenskapelige karriere mens hun jobbet med doktoravhandlingen sin i Rio de Janeiro og tilbrakte to år i Sør-Amerika. Fem måneder etter at hun kom tilbake til Tyrkia i 1996, utga hun sin andre bok.

■ Hun var i Brasil da den første romanen hennes, «Skallmannen», utkom. I 1996 samlet hun fortellingene og prosa-poesien sin i Mucizevi Mandarin («Den mirakuløse mandarin», på norsk i 2010). Senere ble novellesamlingen Tahta Kuâlar («Trefugler») tildelt Deutsche Welle-prisen, utvalgt av en internasjonal jury blant 830 fortellinger.

■ Det var roman nummer to, «Byen med den røde kappa» (på norsk i 2004), som befestet hennes posisjon. Hun fikk den store tyrkiske litteraturprisen Sait Faik Story i 2010. I tillegg til alt dette har hun utgitt dikt, noveller, prosa-poesi, reiseskildringer og politiske artikler i et bredt spekter av medier.

■ «Byen med den røde kappa» var den første romanen av en tyrkisk kvinne som ble oversatt direkte fra tyrkisk til norsk.

Kilde: Gyldendal

«HVA ER DET ELLERS, DET DU KALLER MENNESKE? JO, EN MAL PLASSERT LATTER!»
Asli Erdogan, i «Steinbygningen».

«ASLI ERDOGAN ER EN MEGET SKARPT SEENDE OG FØLSOM FORFATTER SOM SKAPER FULLKOMNE LITTERÆRE TEKSTER.» Orhan Pamuk, forfatter

Bildetekst:

- - Jeg er redd hele tida, først og fremst for å bli arrestert, sa Asli Erdogan til Dagsavisen da hun besøkt Lillehammer våren 2011.

© Dagsavisen

Janneken Øverland

Forlegger/Publisher

Redaktør/Acquiring Editor, translated fiction

Gyldendal Norsk Forlag, Box 6860, St Olavs Plass, 0130 Oslo, Norway

Direct: 004722034214/Mobile: 004791326338

TITLE:

«Somber and warmly human»

«... an insisting writer ... not a writer of compromises ...»

Dystert og varmt menneskelig

Fire nye tekster fra Asli Erdogan går stadig lenger inn i den politiske mishandlingens og torturens svarte virkelighet – avbilder dem som må tåle.

- *Leif Ekle* leif.ekle@nrk.no

Publisert 11.02.2013 12:04.

Asli Erdogan er ingen kompromissenes forfatter. Der hun begynner, fullfører hun. Det fører til tekst som lyser av så vel engasjement som harme, av vilje til innlevelse. Ofte slik at de språklige bildene avløser hverandre; stadig innover, nesten til abstraksjonen er nådd – før menneskenes brutale virkelighet med ett står der igjen med natten som dystert bindemiddel.

Brutalitet

«Steinbygningen», den nye, kortfattede tekstsamlingen fra Asli Erdogan, er

publisert i Gyldendals XS-serie og inneholder fire fortellinger; tre korte og den lengre tittelfortellingen. I varierende grad har de alle en påtrengende aura av menneskelig brutalitet – tortur, mishandling. Den løper under teksten i det usagte og preger handlingen direkte som minne og konsekvens for de menneskene som har måttet utholde, leve med.

Til rett tid

Den første fortellingen er bare ti-tolv sider lang, men kanskje mest foruroligende av dem alle. Jeg-personens eksistens i et hus for innvandrere i en nordisk byer – så forutsigelig at til og med døden – ikke bare trikken – kommer når den skal, til rett tid. Slik du kan stole på at mørketiden kommer med senhøsten. Rommet hans tar uvegerlig preg av den cella han aldri kan bli kvitt. En ubuden gjest

Der mennesket skal knuses

Tyrkiske Asli Erdogan rapporterer fra de fortaptas, de tortureres og de døendes verden.

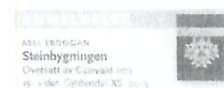
Steinbygningen i den tyrkiske forfatteren Asli Erdogans bok med samme tittel er en strek, men likevel altfor normal. Det har aldri vært noen mangel på slike steinbygninger de mørke husene med skumete, tettere og den sakte smertefulle døden som har foruroliget alt i sin skjøgje. Ja, når man snakker med forfattere fra andre steder i verden, blir det gjerne snart klart at de med all mulig rett synes vi i denne delen av verden burde være mer oppmerksomme på og sette mer pris på den relative mangelen på steinbygninger der vi bor.

Da dodes tolk. I den første teksten i *Steinbygningen*, «Morgengjæsten», blir jeg-personen tilnærmet av en mann (en drom, et gjenferd?) som på vegne av de døde nær eller mindre krever at hovedpersonen skriver. Men hva? «De døde skreiv og fortalte meg ting jeg ikke lenger kan fordare, kalte meg tilbake til et sted jeg skal tilbake til, advarte meg mot livet som fikk meg til å flykte fra mi egen fortelling.»

Erdogans jeg-person fremstår altså i en klassisk og ærverdig rolle. Den som taler for de som ikke lenger kan tale for seg selv, de dodes tolk, de dreptes stemme.

Boken er også et krav og en utfordring. Og siden alle brevene fra de døde innholder et større kvister, gyllent, matt mennesken og det siste navnlese skriket, så må noen fortelle historien på nytt. Det blir annerledes, mer litterært fyldigere, men likevel med respekt for at de dodes dødsopplevelser nettopp handlet om tørre kvister og det siste navnlese skriket.

Å bli sett. Den neste teksten, «Trefuglene» er historien om en av dem som har sluppet unna. Hun er riktig nok ikke

ASLI ERDOGAN
Steinbygningen
Oversatt av Gunnvald Sjøe
95 sider, Gyldendal, 2013

uskaddet. Hun befinner seg på et skokk i Schwarzwald, men – såvidt og prøvende – har hun startet et liv. Hun dres med på en blåvelatende uforklarlig skogstur av tre venner. Turen ender med et tabu som forteller om en usikkert menneskelig trang til å bli sett og begjært, være noe ettertraktede overdig i andres øyne – men helst slik at det ikke blir noe, triende innimittet ut av det, distansen opprettholdes, man kan når som helst trekke seg tilbake.

Disse mulighetene kommer mer i perspektiv under lesningen av de to siste tekstene i boken, «Fangen» og den lange, syvdelte «Steinbygningen», hvor det ikke lenger finnes hverken handlefrihet, kvinner eller menn.

Pårørende. «Fangen» handler ikke egentlig om en konkret fange, men om en kvinnes dag i steinbygningens nærhet, en dag hvor et noen sekund lang glimt av en spesiell fange er hele dagens reelle innhold: «Da arrestanten slapp ut fra steinbygningen, ble han strående sånn urorlig helt til han ble satt inn i fengselsbilen. Rett opp og ned, umulig å stå fram til, stum. Mens han ble spreidd i vinden, åpen for alle spær, hvis sa alt.»

Steinbygningen gir også lengtet ut av alle som har et forhold til fangens. Deres smerte blir en smerte hos de som ventet, som lengter og kanskje håper, kanskje ikke håper mer. Erdogans beskrivelse av den pårørende er sterk og kontant. Men bare en myk start i forhold til det som hender i den avsluttende tittelteksten.

Striket. Tenk på et stort hull. Det trekker gjenstander til seg, etter hvert så sterkt at man ikke lenger kan slippe unna, hvorpå det med sin ufattelige knusende gravitasjon trekker partiklene fra hverandre, river alt i mikroskopiske biter, til det innerst ikke lenger er spor igjen av det som en gang eksisterte i vårt felles kosmos.

Slik er Asli Erdogans steinbygning. Langt unna i et annet land kan man leve på et vis, i nærheten blir livet stadig

Bredde spillet: Asli Erdogan ble i 2010 belønnet med Saik Faulk-prisen, den viktigste litteraturprisen i Tyrkia. Forfatteren er også utdannet stemmelyk, og har publisert en rekke artikler om politisk hets temer som fengsel, tortur, kvinnemishandling og kurdernes kamp for rettighetene. FOTO: GYLDA DAL

sterkere styrt av steinbygningen, men er man først inne i den er det ingen vei tilbake. Og det er mennesker som trekkes inn, som går til grunne, som blir tilintetgjort og i prinsippet fullstendig utsluttet.

Hadde det ikke vært for rapportøren, varslerne – som Erdogan selv. Nå skal steinbygningens grusomme ljerte avsløres, nå skal det stumme skriket få en lyd. Når man, som Erdogan, ikke bare

Også det inkarnerte håpet om en bedre verden, symbolet på alle rings mulige annerledesheit, må dø smertefullt.

plasserer sin tekst *in extremis*, i det ytterste av erfaring, men også lar teksten gå videre til steder det ikke finnes erfaringer fra, kanskje hinsides den siste grensen, stilles skarpe og sjeldne krav til språket. Erdogans valg er å te gjennom fangens øyne og lytte gjennom deres ører: «Det blir et skrik som vokser seg stort, et snuskrød som slenger deg tilbake i det aller dypeste mørket, helt inn til veggen. Det er et skrik du ikke kan forstå om kommer fra et kvinne, en mann, et menneske eller enn en mye uskyldigere skapning.»

Døden. Det finnes forskjellige måter å dø på, og i den siste enkeltfortellingen «Steinbygningen» tar Erdogan oss med til noen av de mest grufulle. Selv en engel blir pint og drept her, en engel som kommer med vakre vinger og deler ut «glade budskap, løfter og melodier»: En fange får barndommen sin tilbake, en annen får høre ei rop som trekker ham mot evigheten.

Så også det inkarnerte håpet om en bedre verden, symbolet på alle rings mulige annerledesheit må dø smertefullt i steinbygningen. Men engelen foreslår seg ikke, han har stadig «ullag vår verden utidre betydning», og døden kan visst ikke gjøre han noe, det siste han gjør er å kaste hodet stolt tilbake og je en «blodtørstig latter»: Han dør tønende etter sin død. Men så er han jo også en engel.

I den siste delen av boken kommer Erdogan gang på gang tilbake til et slags mantra, et bestemt avnitt hun skriver mange ganger. Boken avslutter med det, det virker personlig:

«Hodet ditt var falt framover... Du glemte øynene dine igjen hos meg. Jeg dno ei og ei grein til side. Flere å gikk med på å dra greimene til side. Da jeg var ferdig, var du for lengst dratt.»

LASSE MIDTTUN

Tåre 1

Rå dikt om en ale

Den darwinistiske litteraturteoretikergangskretsen er en sultgjest, og vinner sprett på invidiellitet og sultspett. At rett på mennesket er Merl mot ord, *almemner*. Kristin Aune Danielsen skriver rå dikt, og å bli mor og det å ha vært i rett fra livmoren, om så ha inni moren ligger et barn, i partikulært barn som tilskriv kosmisk betydning, og nu livmoren hele universet med sterner, drap, blod damar. Den verdende moren løfter blidket fra sine eldrysstendstuder, og ser inn i muligh for at dette barnet represent menneskets begjær etter de skjønne og vilje til å drepe i det samme.

Inni moren ligger barn, ett partikula barn som tilskriv kosmisk betydning

Sårbarhet. Nøkkeldikket i salingen er dette: «Skriv mjukt meg. Folk er imitatore enn trur. Og hardare enn og ver. Skriv mjukt om meg. Eg klike dette med folk. Men i er mitt bryst. Hei er min k. Skriv mjukt om meg.» Aune Danielsen stilling blottig bevarer slik: «Ho er no de det. Det betyr at sjøvillette henrar er lag, det betyr at le klike trur at menn vil ha ho.

AMMELORE
KRISTIN AUNE DANIENSEN
Merk mine ord, Almemner
86 sider, Gyldendal, 2012

«Steinbygningen»

Fredrik Wandrup

fwa@dagbladet.no

BOK: Den tyrkiske forfatteren Asli Erdogan (45) har bodd utenlands siden høsten 2011. Hun flyttet fra Istanbul etter at regimet gjennomførte gjentatte aksjoner der journalister og intellektuelle ble arrestert. Erdogan er en modig skribent. Som den eneste ikke-kurdiske medarbeideren har hun vært spaltist i den kurdiske avisen Özgür Gündem, som har fått en rekke av sine redaktører og skribenter arrestert. I en mail jeg mottok forleden dag, understreker hun at hun ikke er frivillig i eksil. Hun forlot landet rett før en rekke av hennes kolleger ble arrestert. 80 journalister sitter fengslet i Tyrkia for tida, og selv har Erdogan mottatt utallige trusler etter sin åpne kritikk av regimet.

Et halvt år før hun forlot Tyrkia, var Asli Erdogan på Norsk Litteraturfestival og snakket om forholdene i hjemlandet. I høst gjorde hun det samme i Frankfurt. Tidligere er to av hennes bøker kommet på norsk, «**Huset med den røde kappa**» og «**Den mirakuløse mandarin**». Nå kommer nummer tre, «**Steinbygningen**», oversatt av Gunvald Andreas Ims. Der finner vi følgende:

«Du står aleine, kjenner smertene, står stivt oppreist. Du befinner deg hinsides alt håp og all fortvilelse, hinsides godt og vondt. De utslitte armene dine henger ned langs sidene som to skutte vinger. Som en kald luftstrøm slår det siste frie landet deg i ansiktet. En vind fylt av evighet sprer håret ditt.»

Meninger

Om de gamle

En av de gamle i Trondheim har brydd seg på å bli gammel. Det er ikke bare å bli gammel, det er å bli gammel i Trondheim. Det er å bli gammel i en by som har vært gjennom mange århundrer. Det er å bli gammel i en by som har vært gjennom mange århundrer. Det er å bli gammel i en by som har vært gjennom mange århundrer.

MANNSKIPS UTMÅL

Arvid Steingrimsen

«Steinbygningen»

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

DIRTET

Arvid Steingrimsen

Arvid Steingrimsen

NATTSALME

Arvid Steingrimsen

Arvid Steingrimsen

Arvid Steingrimsen

Arvid Steingrimsen

Eg veit ikkje kor interesserte kvinnepolitiske talskvinner Danielsen får neste debattrunde om abort.

Ikkje lett ua

LITTERATUR

Olav Thoresen

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

NOVE BOKER

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

1. BOK

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

2. BOK

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

3. BOK

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

En av de gamle i Trondheim har brydd seg på å bli gammel. Det er ikke bare å bli gammel, det er å bli gammel i Trondheim.

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

SKRIVER POLITISKE BOKER I

Arvid Steingrimsen, Olav Thoresen, Arvid Steingrimsen, Olav Thoresen, Arvid Steingrimsen, Olav Thoresen.

«Steinbygningen» er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim. Det er en bok som handler om livet i Trondheim.

år under namnet Annika J Hagström.

Stenbyggnaden

Asli Erdoğan

Översättning Ulla Lundström

Rámus

Annika J Lindskog

Tipsa en vän

Twitter

Facebook

Kommentarer

Genom att kommentera på hd.se så godkänner du våra regler.

Gilla

Kommentarsfunktionen är stängd på den här sidan.

Visar 0 kommentarer

Sortera efter Visa äldsta först

Prenumerera via e-post

Prenumerera via RSS

Realtidsuppdatering är **aktiverad**.

Kommentarer via DISQUS

Senaste nytt i Boken

04:00 BOKEN. Tveklösheten som bromskloss

04:00 BOKEN. Brännande aktuellt

13/2 BOKEN. Jakten på det osynliga

13/2 BOKEN. Femtio nyanser av öar

13/2 BOKEN. Mo som i mord

TILL SIDANS TOPP

FLER ARTIKLAR FRÅN AVDELNINGEN

HEM

TIPSA

Tipsa och kontakta

Ange e-postadress om du vill ha återkoppling:
din.epost@example.com

Visa att du är människa genom att räkna ut:

1 + 2 =

Skicka

Vi betalar 5000 kronor för bästa nyhetstips eller nyhetsbild varje månad.

Läs mer om villkoren här

Du kan också lämna tips på:

- Telefon: 020-100180 **Gratisnummer**
 - E-post: tipsa@hd.se
-

hd.se Cookies Upphovsrätt Ansvarig utgivare Kontakt

SVD KULTUR

De förtrampades vittne

TORTYR Asli Erdoğan använder aldrig våldet till sin fördel. Hennes roman om världens helvetiska fångelser har en ömhet för det starkaste och det sköraste, skriver Elisabeth Hjorth.

30 oktober 2012 kl 01:00

PROSA STENBYGGNADEN

Asli Erdoğan

110 s. Rámus

Övers: Ulla Lundström

Vad innebär det att vittna från samtiden? Asli Erdoğan skriver vittneslitteratur från världens botten. Med "Stenbyggnaden" ställer hon återigen läsaren inför såväl pågående outhärdliga sanningar som en förtärande skönhet vilken tycks handla om ren överlevnad.

De två böckerna av Erdoğan som finns på svenska sedan tidigare är "Staden i den röda kappan" och "Den mirakulöse mandarin". Den som läst henne vet att hon är en av de absolut främsta. Hennes romaner absorberar världen med en kärlek som gränsar till vanvett, dess vandrande gestalter får sina gränser nedtrampade och genomkorsade på ett sätt som gör språket nytt och aldrig för ett ögonblick lämnar solidariteten med en nedtrampad värld.

"Stenbyggnaden" är en bok om världens alla helvetiska fångelser, en bok om våld, och därmed riskabel. Den tortyr som helst förträngs ur helskinnade medvetanden är frestande att förvandla till litteratur, men svår att inte komprometteras av. Erdoğan har aldrig vänt våldet till sin fördel.

I slutet av september i år skriver hon på Svenska Pens "Dissidentbloggen" om de många massgravar som hittats i Turkiet. Helt nyligen upptäcktes ett gruvschakt där ihjältorterade och brända tonåringar kastats ner

och täckts av stenar.

En blålila barnkropp som identifieras av de anhöriga.

I ”**Stenbyggnaden**” ekar dessa röster. Det är en märklig byggnad som Erdoğan har rest, där varje sten är knådad till skimrande hårdhet och fogad till nästa och nästa i en sådan täthet att jag tappar andan, går vilse, blir stående i en mening en lång stund som paralyserad.

Den lyriska labyrinten är full av formuleringar att citera. ”Jag stoppar stjärnan, som fallit just den här natten som är min, i fickan, jag skrubbar den ren, och lindrar dess sår genom att smeka den i timmar.” Det enastående språket görs rättvisa av Ulla Lundströms omsorgsfulla översättning.

Erdoğan skildrar den fysiska tortyren, smärtan utan omskrivningar, kroppens sår och bulnader, ärr som aldrig försvinner. (Alla dessa spår som ju finns överallt, också här, i kroppar på tunnelbanan, vid lekplatsen, i mataffären.) Hon skriver om att befinna sig i en värld av askgrå sten där klockorna ”var alldeles blodfyllda efter att ha piskats framåt i det oändliga, de mäktade inte längre med uppgiften att bära alla bördor, de orkade inte ta ett enda steg till.” Tiden står stilla i ett fruktansvärt nu.

Det enda sättet att uthärda i det nuet är att dela sig, att klyvas och leva vidare med olika jag, lika splittrad som de omringkastade orden. Försöken att surra fast sig själv, fånga det skingrade och sönderslagna jaget tillhör bokens centrala teman och gestaltar följderna av att beröva en människa det enda hon har som är hennes särskilda, egna existens.

Aslı Erdoğan skriver också magiskt vackert om ängeln som kom för att leva bland människorna, men fick vingarna avhuggna och bara lämnade blicken kvar. Hon skriver om sådana som blivit dårar av tortyren, om barnfångar som sjunger en överjordisk sång. Genom allt dröjer en uppmärksam ömhet vid det allra starkaste och sköraste på jorden.

Läsarnas snittbetyg

2 betyg med 4 i snitt

Sätt ditt eget betyg:

Klicka på täringen!

PARTIKELFYSIKER

Aslı Erdoğan (född 1967) var partikelfysiker när hon romandebuterade 1994. Hennes stora genombrott kom med romanen ”Staden i den röda kappan”, som utkom i svensk översättning 2010.